

Keniat gyanánt.

A Nők Választójoga

A magyarországi symb.
Nagypiholynak

Budapesten.

TÁ RMIN
NYOMDÁJA
GYAif AD

Nagymester testvér!

Testvérek!

Ha az általános választójog ma már oly terjedelemben lenne törvénykönyvünkbe iktatva, amint ezt leglelkesebb küzdői kívánják, a gondolkodó és igazságos ember az elért eredményt csak félmunkának mondaná, mert a nép fele: a nők továbbra sem lennének választók és választhatók.

Elméletileg ezt még azok sem tagadnák, kik az általános választójogot oly elszántan követelik, hogy amint láttuk, annak csak megsürgetése végett, néhány hét előtt az ország ipari munkálkodását egy egész napra megállították, kijelentvén emellett, hogy ha az illetékes tényezők vonakodásuknál továbbra is megmaradnak, hosszú időre fogják a munkát szüneteltetni, bár tudják, hogy ezzel nem csak polgártársaiknak, de önmaguknak is kiszámíthatatlan anyagi kárt okoznának.

Miként értsük ezt! Miként értsük, hogy még a munkások is, kik különben beismerik, hogy az általános választójog a nőket is megilleti, e jognak ily mértékben való megszerzése iránt — hogy rosszab-

bat ne mondjunk — könnyel viseltetnek, holott a jelenleginél semmivel sem kerülne nagyobb erőfeszítésükbe, ha az általános választójognak a nőkre való kiterjesztésért is küzdenének.

A kérdésre nem kell sokáig keresnünk a feleletet. Mindig úgy volt, hogy akik jogok nyerése, vagy elért jogaik kiterjesztése végett szembeszálltak a hatalommal, csak a maguk érdekére néztek és nem gondoltak azokkal, kik még náluk is nagyobb elnyomásban szenvednek. Így tesznek ma a férfiak is, amikor kemény harcokat vívnak, hogy a köztük csak töredéket megillető választójogot az összes férfiaknak megszerezzék, de már azzal nem törődnek, hogy a nő képviselő nem lehet, sőt még a férfi-képviselő választásánál sem szavazhat.

Nem így van ez! hangzik felénk a férfiak táborából. Mi csak egyelőre nem küzdünk a nők választójogáért. E halogató magatartásuknak oka pedig abban rejlik, hogy a választójognak ily kiterjedésű követelésével a hatalom birtokosait még nagyobb ellenállásra tüzel nők és az esetleg veszélyeztethetné a jámbor óhajtaást már mind nesetre meghaladott reményünket, hogy az általános választójogot legalább mi férfiak kapjuk meg. A másik okot meg abban keressétek, hogy a nők ma még erősen a klerikalizmus befolyása alatt állanak, aminélfogva kétségtelen, hogy ha az általános választójogot megkapnák, általa csak a klerikális tábor erősödne. Amit tehát a nép függetleni-

tése és ezzel a haladásnak ügye a választójognak az összes férfiakra való kiterjesztésével nyerne, elveszítene azzal, hogy az e joghoz jutott nők szavazatával a tudást és a világosságot s ezzel a nép függetlenítését gátló klerikális képviselők száma szaporodnék.

Várjanak tehát még a nők! Bár csak a férfiaknak megadott általános választójog alapján a jelenleginél mindenesetre több oly képviselő kerül majd az országházba, kik kötelességüknek fogják tartani, hogy megfelelő intézményekkel és rendelkezésekkel a nőket neveljék, gondolkodásra szoktassák és ezzel a klerikális befolyás alól elvonják. így azután csakhamar magától eijön a nap, melyen a nők is, mint erre érettek, az általános választójogot minden nehézség, izgalom és küzdelem nélkül megkapják.

Ez ellenvetések megokolásuk gyengeségénél fogva bennünket meg nem győznek. Az a gondolkodás, mely a maga érdekének könnyebb kielégítése végett másoknak ugyanazonos jogosultságu érdekeiért a küzdeést magától elutasítja, vagy legalább elodázza: erkölcstelen és az igaz ember előtt visszataszító. Különböben mi szemünk előtt tartjuk még azt a tanulságot is, mely a szabadelvű táboroknak majd mindenütt bekövetkezett megsemmisülését mutatja, természetes következményeként ama magatartásuknak, hogy az utolsó pillanatban a harc elöl mindig kitértek, sőt még a kivívott győzelem kihasználásától is elállottak, ha a csatavesztést maga előtt látó ellenség, bár fog-

csikorogva, némi előnyt mutató békejavaslattal jött elébük. Az ekként megkötött béke azonban nagyon kevés jobbulást eredményezett és annak is csak a vezető körök vették hasznát, míg az első sorokban sokszor életük veszélyeztetésével küzdő közkatonák tömege nem kapott egyebet frázisnál, aranyként fénylő szalmacsutaknál. Nagyon természetes, hogy e folyamat visszahatásaként az úgynevezett liberálizmus jobb-
létre szenderült és helyébe lépett a radikalizmus, mely minden felvilágosodott és a nép jólétéért lelkesedő ember támogatására mindaddig számíthat, míg önzetlen céljaihoz törhetetlenül ragaszkodik.

Ami a másik ellenvetést illeti, magunk sem tagadjuk annak valószínűségét, hogy ha a klerikálizmus hatalmába tartott nők a választójogot megkapják, szavazatukkal — kezdetben — a klerikális képviselők számát fogják szaporítani. Ez előre látott eredmény-
nyel szemben engedjék meg azonban nekünk a kérdést: mi az oka annak, hogy a nők óriási többsége a klerikálizmus járszalagjára került? Szerintünk a helyes felelet csak úgy szólhat, hogy sok-sok száza-
don keresztül a klerikálizmus szervezete: az egyház volt az egyetlen nyilvános és nagyhatású intézmény, mely a nőket a férfikkal egyenlő jogokkal fogadta közösségébe. Igaz, hogy csak látszólagosan, mert csak igen mérsékelt helyet engedett nekik és így a téren is érvényesült a férfi-önzés. Ámde a nők ezt nem vették rossz néven. Majdnem az összes vallá-

soknak kiinduló pontja, hogy az Isten nem — nő-nemű, aminél fogva a nők csak természetesnek tartották és tartják, hogy az egyház vezetése a férfiak kezébe került és állandóan ott maradt. Elegendő kárpótlást láttak és látnak abban, hogy mihelyest a hívők nyájára kerül a sor, az egyház a nőt a férfivel egyenlő jogosítja. S saját érdeke szempontjából ez okos magatartásánál az egyház aránylag csak kevéssel ezelőtt kezdődő időpontig állandóan megmaradt. Mindig egyforma gondossággal és szeretettel ölelte magához nyájának minden egyes bárányát; nemére sohasem volt tekintettel; ily megkülönböztetés nélkül mindegyiket egyenlő szeretettel becézte, ha vakon engedelmeskedett és ellenállás nélkül adta le gyapját. A nő hálással fogadta ezt a rendezkedést és hálaérzete annál jobban fokozódott, aminél inkább észrevette, hogy az egyház hatalmától magukat mindinkább függetlenítő férfiak, a különböző szempontokból alakítható és alakított nyilvános intézmények közösségébe a nőket továbbra sem fogadták be.

Az egyház a férfiak e fonák következetességét hamar javára fordította. Abban az arányban, amint a férfiak tőle eltávolodtak, a nőket az eddiginél erősebben igyekezett magához édesgetni. Nem tartozik jelen feliratunk körébe, hogy az egyháznak ezen eredmény elérésére alkalmazott eszközeit elősoroljuk és megismertessük. Maguk a nők a helyzet valóságát sohasem juttatták öntudatukra: ők csak érezték s

érik, hogy az egyházban most már ők a kedvesebb bárányok; mindig édes és biztató szóval fordulnak hozzájuk; a bűnbocsánatot nehézség nélkül kapják meg, stb. Korholó és kemény szavakat csak akkor hallanak, ha más egyházzal vagy oly férfiakkal van szó, akik, nemtörődve az egyház panaszaival, tőle magukat függetlenítik és ezzel ellene állást foglalnak. Ezeknek megtérítését azután az egyház a nő legnagyobb kötelességévé teszi; ha már nem tudja őket az egyház kebelébe visszavezetni, legalább arra vigyázzon és e tekintetben minden eszközhöz folyamodhatik, hogy úgy cselekedjenek, amint azt az egyház a nőnek a szószéken hirdeti és a szentségek kiszolgáltatásánál megsűgja. Nincs a mesének az a boldogsága, amelyet az egyház az ily befolyásolás kifejtéséért neki kilátásba nem helyez, és viszont nincs az önérdéktől megfertőzött agy színezésével ecsetelhető az a kínzás, melynek a pokolban leendő elszenvetésével őt é« kedveseit meg nem fenyegeti, ha az egyháztól kívánt eredmény létrehozásán teljes erővel nem működik. Ennek azután természetesen az az eredménye, hogy a nő, bár választójoga nincs, a képviselőválasztásoknál minden erejének megfeszítésével befolyást igyekszik gyakorolni és gyakorolja is. Aki nem hiszi, az még soha a választások kulisszái mögé nem tekintett, mert különben tapasztalatából bizonyítaná, hogy bizony sok kerületben a nőknek felelősség nélkül kifejtett fanatizmusa dönti

el. vagy legalább erősen befolyásolja a választás eredményét. Törvényhozásunk az egyháznak a választás szabadságot ez úton veszélyeztető hatását belátta, amikor az 1899 : XV. t.-c. 9 és 10. §§-aiban kimondta, hogy a szószék és a kegyszerek misztériumának a választásokba való közvetlen vagy közvetett bevitele nemcsak tilos, de a választás megsemmítését is maga után vonhatja. Azonban a törvénynek ez a rendelkezése Írott malaszt maradt és legfeljebb azt eredményezte, hogy az egyház a nők befolyásolását a eddiginél nagyobb titokzatossággal és így még hatályosabban végzi. Nem is ér semmit az önérdéktől mozgatott közbenjáró ellen dörögni, akár őt büntetéssel fenyegetni, ha egyszersmind nem gondoskodunk arról, hogy azok értelmét fejlesszük, kiket becsapni akar. Ha ellenben az értelem és gondolkodás fejlesztése sikerül, az áldozatra kiszemeltek önmaguk fogják a közbenjáró célzatát felismerni s ezzel a mástól nyerhető védelem nagy részben önmagától feleslegessé válik.

Annak tehát, aki a nép érdekét szíven hordja, minden törvényes eszközt meg kell ragadni, mely a nőt a klerikálizmus karjaiból kiszabadítsa. Egyik és pedig hatalmas ily eszköz lenne, ha az általános választójogot a nőkre kiterjesztenők.

A küzdők sorában mindenki másként gondolkodik, mint ki biztos lőtávolságból szemléli a harcot. Bármily magába szitt nézetekkel, sőt vérebe átment

oktatással kerül valaki a harctérre, csakhamar belátja, hogy a siker és saját érdeke nem besúgásokra és tanításokra való hallgatást, hanem önállóságot, erőt és cselekvést igényel.

Az általános választójognak a nőkre való kiterjesztése pedig őket közvetlenül az élet harcmezéjére állítaná. De csakhamar még öntudatlanul is arra a meggyőződésre jönnének, hogy hivatásuk nem lehet a férfiakat az egyház érdekéből folyó akarata szerint befolyásolni, hanem hogy együttesen kell velük közös érdekük megvalósítása iránt küzdeniük. S ez a közös érdek, hogy megszűnjék az állapot, melyben a földön minden jogot a hatalom birtokosai élvezik, míg minden kötelesség a népet terheli. Hogy ez az érdek az élet küzdelmeiben miként valósítható meg, az kérdés és vita tárgya, amelynél azonban minden érdekeltnek a hozzászólást meg kell engedni. Kérdezhessen tehát a nő is és viszont ő is tűrje a kérdéseket, melyekre helyes feleleteket csak úgy adhat, ha nem másoknak önérdekéből sugalt szavaira, hanem szivéből és eszéből fakadó meggyőződésére hallgat. Ezen az utón neki is meggyül a fáklya, melynek fényénél a helyes utat többé el nem tévesztheti.

Balgaság volna tőlük állítani, hogy ezt az eredményt az általános választójognak a nőkre való kiterjesztése egymagában fogja eredményezni Nem! mi ezt nem mondjuk. Mi csak azt állítjuk, hogy a legfontosabb állampolgári jognak a nőkre való kitér-

jesztése őket is gondolkodásra fogja kényszeríteni és ez nagy lépés ahhoz, hogy az egyházak és a nők közt jelenleg fennálló viszony olyanná afakuljon, mint amilyen köztük és a férfiak közt áll fenn.

A klerikalizmus ezt nagyon jól tudja és így tisztában van azzal, hogy az általános választójognak a nőkre való kiterjesztésével az egyház elveszítené a hatalmat, mellyel most felettük rendelkezik. Ebből folyólag érthető az a magatartása, hogy majd mindennütt, ahol a radikálizmus a választójognak a nőkre való kiterjesztését célzó indítvánnyal áll elő, azt látszólag nagy örömmel fogadja és ezzel a nők előtt igazolja, hogy jogaik kiterjesztésére őket érettnek tartja. S mégis, mihelyt az uralkodó pártok, vagyis a döntő hatalmak állást foglalnak ellene, nyíltan a legnagyobb sajnálattal, de titokban nagy örömmel szintén elejti. A nők előtt hivatalosan azzal mentegődzik, hogy a dolog keresztülvitele a többség vonakodásán múlt, különben pedig — folytatja susogva — nincs ok abusulásra: az egyház úgy mint eddig, ezentúl is gondoskodni fog, hogy a választások eredményében — választójog nélkül is — kellő részük legyen.

Hogy ez mind így van, különös bizonyítást nem igényel. Tudjuk, hogy az uralkodó pártok többsége a klerikalizmus nótáját fújja, amiért is kétségtelen, hogy ha az egyház akarná, senki sem akadályozhatná meg, hogy a nők az általános választójogot már

holnap meg ne kapják. Az egyház azonban nem szereti a pümkösi királyságot. Hiába mondják tehát neki, hogy a nőknek megadott választójog a klerikális képviselők számát fogja szaporítani; alapos emberismerete jól sejteti vele, hogy a nőknek a választások küzdelmeiben való beállítása a közte és köztük fennálló kapcsolatot csakhamar meglazítaná.

Ámde ha még tévednénk is abban, hogy a nőknek megadott általános választójog inkább előbb, mint később fogja őket a klerikális járom alól felszabadítani, nem látjuk okát annak, hogy tőlük a választójogot továbbra is megtagadjuk. Amint az egyháznak azt az álláspontját, mellyel magát öncélnak állítja, visszautasítjuk, nem tartjuk ilyennek elnyomását, de a vallási élet tekintetéből még gyengítését sem. Mi csak egy öncélt ismerünk és ez: hogy minden ember embertársának hasonló jogát elismerve, egyéniségének szabad érvényesülésével élhessen s ezért az a legelső kívánságunk, hogy' legyen igazság, mert e nélkül nincs szabadság és szabadság nélkül az élet csak vergődés.

Ha pedig az ország terheinek viselése ad>a meg a népnek a jogot, hogy a közhatalom gyakorlásában választott képviselői útján részt vegyen és érvényesüljön: a cselekvő és szenvedő választójog épp úgy megilleti a nőket mint a férfiakat, mert a közterheket a nemek természetéből folyó különbséggel egyenlően viselik. Ha a szavazó jog megilleti a bizonyos

korú férfit, nincs ok, hogy az ugyanazon kort elért nő ne szavazhasson. Ha a törvény megállapítja, mely szellemi és erkölcsi fogyatkozások akadályozzák meg a szavazati jog gyakorlását, nem volna igazságos, ha a nőket nem ezekből az okokból, hanem egyáltalában csak azért mert nők e jogtól elütnők.

Nagymester Testvér! A szabadkőművesség is egyike az intézményeknek, melyek közösségükből a nőket kizárták és még ma is kizárják. Történelmileg ez érthető, de ma, amikor már nincs értelme a titokzatosság fentartásának, kötelességünk lesz ennek megszüntetésével őket intézményünkbe befogadni, mert ha munkáinknak célja: az elmét felvilágosítani és a szívet a nemes iránt fogékonnyá tenni, a nőket közülünk ki nem rekeszhetjük.

Azonban bármily fontosnak is tartjuk a nőket intézményünk részesévé tenni, kétségtelenül fontosabb rájuk, hogy a polgárjogok egyik leglényesebbjét: a választójogot megkapják.

S így ha igaz, hogy intézményünk kötelessége az igazság mellett és az igaztalanság ellen küzdeni, akkor itt az idő, hogy a nők választójogáért síkra szálljunk. Ne habozzunk tehát és azért arra kérünk, Nagymester Testvér, kegyeskedjél a bölcs vezetésed alatt álló Symb. Nagypáhollyal kimondatni, hogy minden szabad kőművesnek kötelessége alkotmányunk korlátái közt teljes erővel amellet harcolni.

hogy az általános választójogot és pedig a férfiakkal egyenlő feltételek mellett a nők is megkapják.

Szeretettel vagyunk

Nagyvárad keletén 1907 december hó 3. napján tartott munkájából:

A „László Király“ □